

3.3 Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Toimialakohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	3 454 832	2 592 029	2 404 275			
Myyntituotot	841 018	704 850	762 900			
Maksutuotot	716 071	615 250	685 975			
Tuet ja avustukset	1 492 947	932 200	862 000			
Muut toimintatuotot	404 797	339 729	93 400			
TOIMINTAKULUT	-41 739 526	-40 646 465	-40 518 571			
Henkilöstökulut	-25 017 130	-23 930 984	-23 586 963			
Palvelujen ostot	-9 395 278	-9 247 550	-9 605 214			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-965 093	-939 301	-931 874			
Avustukset	-685 716	-751 000	-721 000			
Muut toimintakulut	-5 676 308	-5 777 630	-5 673 520			
TOIMINTAKATE	-38 284 694	-38 054 436	-38 114 296			

Toiminnan kuvaus

Hyvää yhteistä elämää - hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala vastaa lakisääteisten peruspalvelujen järjestämisen lisäksi valtuuston hyväksymän kotouttamisohjelman mukaisesta kotouttamisen edistämisestä ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä toimialaan liittyvien toimintojen osalta.

Sivistystoimiala on kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala. Toimiala rakentaa hyvää yhteistä elämää ja tulevaisuuden osaamista yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja vahvistaminen ovat palvelujemme ydintä. Eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on kehittävä. Keskeisinä yhteistyötahoina ovat Keski-Suomen hyvinvointialue, Gradia Jämsä, Jämsän Kristillinen Kansanopisto maakunnalliset korkeakoulut ja erilaiset yhteistyöverkostot kuten Keski-kirjastot. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakouluopintojen saatavuus ovat sekä hyvinvointia lisääviä että kaupungin elinvoimatekijöitä.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian ja Jämsän kaupungin yhteistyöryhmä on nimetty kuntayhtymän johtajan päätöksellä 3.10.2024 § 42. Vt. kaupunginjohtaja on nimennyt 11.10.2024 § 26 Jämsän kaupungin edustajat työryhmään. Työryhmässä on kolme jäsentä kummastakin organisaatiosta. Yhteistyöryhmän toimikausi on 2024-2027. Yhteistyöryhmän tavoitteena on systemaattisen ja tavoitteellisen yhteistyön vahvistaminen sekä alueen osaamistarpeisiin vastaaminen tulevaisuuslähtöisesti. Yhteistyöryhmän tehtäviin kuuluu:

- Tilannekuvan ylläpitäminen Jämsän seudun koulutus- ja työvoimatarpeista
- Ehdotukset alueen työelämän osaajatarpeisiin vastaamiseksi huomioiden rahoitusjärjestelmän kannustimet
- Gradian Jämsän seudulla järjestämien koulutusten vetovoiman ja hakeutumisen edistäminen
- Yhteisten tulevaisuuden tarpeisiin vastaavien kehittämishankkeiden suunnittelu ja valinta

Kesäkuussa 2024 pidetyn yhteisen työpajan myötä operatiivisen tason yhteistyön kehittämisen tavoitteiksi asetettiin lv. 2024-2025: Uudet koulutustuotteet ja houkutteleva koulutustarjonta Jämsässä, opiskelijavirtojen kasvattaminen, positiivisia ulostuloja ja näkyvyyttä yhteistyölle. Näiden osalta ovat tarkastelussa mm. elintarvike, laboratorio- ja prosessiala, ilmailu- ja puolustusteollisuus, matkailu- ja luonto, älykäs asuminen ja

rakentaminen, energiamuodot, yhteistyörakenteen vakiinnuttaminen työllisyyspalvelu-uudistuksen osalta.

Lakiesitys ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauskokeilusta:

Toteutus: 1.1.2026 – 31.12.2033. Kokeilu jakautuu neljän vuoden strategiakausiin. Tavoitellaan parempaa vaikuttavuutta ja laatua. Kokeiluun osallistuville laajat järjestämisluvut ja normiohjauksen purkaminen. Koulutusalarajauksia on tehty. Kokeiluun otetaan enintään 40 järjestäjää; valinta haun ja lakiin perustuvan pisteytyksen perusteella. Haku tapahtuu alkuvuodesta 2025 ja päätökset alkukesä/alkusyksy 2025.

Talousarvion tavoitteet ja kehittämiskohteet on valmisteltu voimassa olevan strategian linjausten mukaisesti toimialatasoisesti.

Ikäluokkien kehitys ja siitä johtuva palvelutarve, oppilas- ja opiskelijaennusteet ja asiakasennusteet arvioidaan kunkin tulosalueen kohdalla.

Vuosille 2024-2027 hyväksytty talouden tasapainottamisohjelma vuosille koskee kaikkia toimialoja. Talousarvioesitys on laadittu tasapainotusohjelman mukaisena. Perusopetuksen osalta talousohjelmassa on myös tarvittaessa aktivoituvia toimenpiteitä.

Talousohjelman voimassaoloaikana selvitetään, voidaanko ylläpidettävää kiinteistökantaa pienentää Hallin taajamassa. Tämä tarkoittaisi Hallin päiväkodin siirtymistä Kuoreveden yhtenäiskoulun tiloihin. Tilojen käytön tehostamiseksi selvitetään Jämsänkosken yhtenäiskoulun Korven koululla toteutettavan alkuopetuksen siirtäminen yhtenäiskoulun päärakennukseen. Korven koulun (puukoulu ja kivikoulu). Selvityksessä tulee huomioida esiopetuksen ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Selvitykset ovat valmistelussa.

Kaupunginhallituksen 7.10.2024 päättämä yt-menettely määrittää vuosille 2026-2028 koko organisaatiota koskevan 1.8 meur / vuosi lisäsäästövelvoitteen. Menettelyn ja neuvottelutuloksen suhteen noudatetaan lainsäädännön määräyksiä ja vt. kaupunginjohtajan ohjeistusta.

Talousarvioesitys perustuu pääosin hyväksytylle v. 2024-2027 talousohjelmalle: joiltain osin ohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla tai ainakaan suunnitellussa aikataulussa: esim. varhaiskasvatuksessa ei 1.8.2024 alkaen ryhmien lukumäärän vähentyminen ei toteutunut täysimääräisesti johtuen palvelutarpeen ennakoitua suuremmasta kasvusta.

Korkeakouluysteistyötä on kuvattu elämälaatu palveluiden tulosalueen kohdalla.

Kotouttamisuudistusta on kuvattu elämänlaatu palveluiden tulosalueen kohdalla.

Nuorten palveluiden kotiuttaminen Työvalmennussäätiö Avituksesta on kuvattu elämänlaatu palveluiden tulosalueen kohdalla.

Lakimuutoksia käsitellään kunkin tulosalueen kohdalla.

Hanketoiminta

Hanketoiminta on esitelty kunkin tulosalueen kohdalla. Toimialan talousarvioon sisältyy omarahoitusosuudet vuodelle 2025 jatkuville hankkeille sekä varauksena vuoden 2025 aikana haettavaksi tuleville hankkeille. Hanketoimintaa on talousohjelman mukaisesti supistettu aiemmista vuosista kaupungin talousohjelman mukaisesti. Uusia hankkeita on arvioitu kaksi: varhaiskasvatuksessa Valssi -varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän käyttöönoton tukemiseen liittyvä ja lukiokoulutuksessa lukiolain erityisopetusta koskevan lainmuutoksen toimeenpanoon liittyvä.

Käyttötalouden talousarvioesitykseen sisältyvät näiden lisäksi: nuorten palveluiden kotiuttaminen etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan valtionavustukset ja kotouttamispalveluiden kotouttamiskorvaukset.

Keski-Suomen Liiton rahoittamassa TIKKA-hankkeessa yhtenä neljästä työpaketista on ollut innovaatiokasvatus. Tikka-hankkeen kuntarahoitus on hankkeen päättymiseen saakka elinvoimatoimialalla. Tavoitteena on ollut selvittää edellytykset käynnistää innovaatiokasvatuksen opintopolku Jämsässä ja laatia mahdollinen jatkosuunnitelma innovaatiokasvatuksen opintopolun käynnistämiseksi. Talousarvioesitykseen on tulosaluille varattu omarahoitusosuutta opintopolun käynnistämiseksi hanketoiminnan kautta. Hanke vaatii erillispäätöksen ja rahoitusta haettaisiin akke-rahoituksesta.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma: Sivistyslautakunta käsittelee kokouksessaan 31.10.2024 henkilöstö- ja koulutussuunnitelman 2025-2028 talousarvioesityksen yhteydessä. Henkilöstösuunnitelma pitää sisällään v. 2025 koulutussuunnitelman. Taloussuunnittelun viimeisimpien vuosien osalta arvioinnin osumatarkkuus heikkenee. Henkilöstösuunnitelma ei pidä sisällään yt-prosessin alaisia neuvoteltavia asioita.

Maksut ja taksat: Sivistyslautakunta käsittelee kokouksessaan 31.10.2024 vuoden 2025 ja lukuvuoden/toimintakauden 2025-2026 taksat ja maksut talousarviokokouksessaan. Talousohjelman mukaisesti maksut ja taksat korottuvat koko talousohjelmakauden ajan.

TOIMINTATUOTOT
Toimintatuotot vähenevät -188 000 € (-7,2 %) vuoteen 2024 verrattuna Talousohjelman mukaisesti taksoja on korotettu.
Myyntituotot;
Kasvu +58 000 € (+8,2 %) vrtna v. 2024
Varhaiskasvatuksessa muut yhteistoimintakorvaukset (muille kunnille myydyt palvelut): muille kunnille myydyt palvelut lisääntyneet; lisäys 105.000 euroa verrattuna vuoteen 2024. Perusopetuksen myyntituotoissa on laskua 73 000 € johtuen kotikuntakorvausten laskusta. Kotikuntakorvauksia arvellaan kertyvän vuonna 2025 sama määrä kuin vuonna 2024 eli noin 240 000 euroa. V. 2024 talousarviossa tuloarvio yliarvioitu näiltä osin.
Elämänlaatu palveluissa; uimahallin myyntituottoja arvioidaan kertyvän + 13 000 € enemmän ja etsivän nuorisotyön yhteistoimintakorvaukset / Kuhmoisten kunnan osuus on huomioitu + 10 000 €
Maksutuotot
Kasvu +71 000 € (+11,5 %) vrtna v. 2024
Varhaiskasvatuksessa asiakasmaksutuottojen arvioidaan pienenevän -30 000 € johtuen asiakasmaksulain mukaista tuloarajojen nostosta. Iltapäivätoiminnan maksukertymiin on arvioitu + 4 000 € suuremmiksi. Lukiokoulutuksessa +26 000 € kasvu: vuoden 2024 talousarviossa kaksoistutkintojen opintosuorituksista tuleva tulo arvioitu liian alhaiseksi. Elämänlaatu palveluissa opistojen tuloihin on arvioitu lukukausi- ja kurssimaksuja + 2 000 € enemmän. Vaikuttavina tekijöinä edelliseen: maksut eivät kerry arvioidulla tavalla v. 2024 osalta, opiskelijamäärän väheneminen musiikkiopistossa, taksakorotukset vaikuttavat talousarviovuonna 1.8. alkaen. Suomen kielen opetuksen myynti vastaanottokeskukselle + 68 000 €
Tuet ja avustukset
Pieneneminen -70 000 € (-7,5 %) vrtna v. 2024
Harkinnanvaraisten avustusten arvioidaan pienenevän kautta linjan: varhaiskasvatuksessa -247 000 €, perusopetuksessa -232 000 €, lukiokoulutuksessa 35 000 €
Pienenemisen nettovaikutuksen vähäisyys johtuu elämänlaatu palvelujen avustusten kasvusta. Ne puolestaan johtuvat kotouttamiskorvauksista +334 000 € ja kotiutettavien nuorten palveluiden (etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta) avustuksista + 152 000 €. Innovaatiokasvatuksen avustuksia ei ole budjetoitu. Mikäli hanke toteutuu, tehdään talousarviomuutoksena.
Muut toimintatuotot
Pienenevät -247 000 € (-72,5 %) vrtna v. 2024
Vuokratuotot kasvavat + 9 000 € tilojen vuokrien korotuksista johtuen. Elämänlaatu palveluissa on arvioitu Vinnin vapaa-ajan asunnon vuokratuotot puolen vuoden osalta.
Muissa toimintatuotoissa kirjastoauton kertaluonteinen v. 2024 kohdentunut tulo ei ole mukana -30 000 €
Luontaisetutuloja ei saadun ohjeen mukaan enää budjetoita - 217 000 €. Tämä ja kirjastoauton kertaluonteisen myyntituoton poistuminen selittävät muiden toimintatuottojen pienemisen.
TOIMINTAKULUT
Toimintakulut pienenevät 128 000 € (-0,3 %) vrtna vuoteen 2024
Henkilöstökulut
Henkilöstökulut pienenevät 344 000 vrtna v. 2024 (- 1,4 %)
Henkilötyövuosissa vähenemää v. 2024 verrattuna noin 17 htv. Henkilöstökuluissa ovat mukana palkkatarkastukset (3,5 %). Vuoden 2024 palkkasummasta laskettuna sen vaikutus on 678 000 €. Henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosivähennys ja varattu määräraha ovat linjassa v. 2024 talousarvioon nähden.

Palvelutarpeiden vähentymisestä ja hyväksytystä talousohjelmasta johtuvat muutokset on huomioitu mm. hanketoiminnan vähentyminen, eläköitymisten hyödyntäminen, ryhmien ja sarjaisuuksien vähentyminen. Varhaiskasvatuksessa vaikutus on 10,09 htv, joista hankkeiden osuus -8. Henkilöstökulujen vähenemä 342 000 €. Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa vaikutus on 12,75 htv, joista hankkeiden osuus -5,7. Henkilöstökulujen vähenemä on yht. 480 000 €. Huomattava, että kasvatuksessa ja opetuksessa kuten myös elämänlaatupalveluiden opistopalveluissa, palvelutoiminta suunnitellaan toimintakausi /lukuvuosiperusteisesti. Tämä tarkoittaa, että 1.8. alkaen tapahtuvien muutosten vaikutus talousarviovuoteen on 5 kuukautta eli 42 % Elämänlaatupalveluissa kotouttamisuudistus 2025 ja Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettavat nuorten palvelut lisäävät henkilöstön määrää, yhteensä +8,5 htv. Elämänlaatupalveluiden nettokasvu on +5,83htv; henkilöstökulujen kasvu 417 000 €.

Palvelujen ostot

Kasvua 358 000 € (+ 3,9 %) vrtna v. 2024

Lisäystä selittävät seuraavat:

Varhaiskasvatuksessa asiakaspalveluiden ostot muilta kunnilta (sijoitetut) +84 000 €,

Kuljetuspalveluissa esiopetuskuljetuksiin varattava määräraha pienenee (-30 000) mutta perusopetuksessa kasvaa (+264 000).

Jälkimmäistä selittää pääosin v. 2024 talousarvion valmistelussa indeksikorotusten poisjäänti (264 000 €)

Perusopetuksessa sisäinen kiinteistöhoito ja liikuntapaikat korottuvat+ 80 000 johtuen Jämsänkosken yhtenäiskoulun liikuntasalin lattian uusimisesta ja valaistuksen kohentamisesta.

Elämänlaatupalveluissa kotouttamisen asiantuntijapalvelut / tulkkauspalvelut +12.000 €; muiden yhteistoimintaosuuksien pois jääminen nuorten palveluiden kotiuttamisen myötä (-110 000)

Puhtaus- ja pesulapalvelut korottuvat 58 000 (3,5 %); pesulapalveluja oli osin jäänyt varhaiskasvatuksen v. 2024 talousarviosta pois 35 000 €; muut korotukset johtuvat mm. uimahallin puhtauspalveluiden korottumisesta + 6 000.

Majoitus- ja ateriapalvelut jäävät alle v. 2024 (-24 000 €); palvelutarpeiden väheneminen vaikuttaa tässä.

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut pienenevät hieman noin -20 000, joskin henkilöstömäärän kasvusta elämänlaatupalveluissa määräraha kasvaa. Työnohjauspalveluissa noin +10 000 € kasvu johtuen mm. elämänlaatupalveluiden henkilöstömäärän kasvusta

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Vähemmän - 7 000 € (-0,8 %) vrtna v. 2024

Hankinnoissa noudatetaan talousohjelman kirjauksia. Elintarvikkeissa on hienoinen kasvu johtuen nuorten työpajan toiminnan kotiuttamisesta + 4 000. Veden ja sähkön määrärahoissa on korottumista, yht. + 6 000, rakennusmateriaalien nousu + 12 000 € johtuu Jämsänkosken yhtenäiskoulun liikuntasalin valaisimien uusinnasta.

Avustukset

Vähemmän - 30 000 € (-4,0 %) vrtna v. 2024

Varhaiskasvatuksessa kotihoidontuen tarpeiden vähentyminen vaikuttaa 30 000 €. Elämänlaatupalveluissa avustukset ovat talousohjelman mukaisesti v. 2024 tasolla.

Muut toimintakulut

Vähemmän - 104 000 € (-1,8 %) vrtna v. 2024

Sisäisten vuokrien vähenemä on -125 000 €. Elämänlaatupalveluissa sisäiset vuokrat korottuvat: uimahallin vedenkäsittelyjärjestelmään liittyvien aktiivihillien vaihto nostaa vuokria + 33 000 €. Kivipankin vuokra poistunut.

Koneiden ja laitteiden vuokrissa on nousua +25 000 € johtuen varhaiskasvatuksen v. 2024 talousarviossa olleesta kirjausvirheestä + 17 000 €. Innovaatiokasvatuksen omarahoitusosuus on 20 000 € on budjetoitu; muita kustannuksia ei. Mikäli hanke toteutuu, tehdään talousarviomuutos tuottoihin ja kuluihin.

TOIMINTAKATE

on 60 000 € yli vuoden 2024 toimintakatteen

VÄESTÖN KOULUTUSTASO												
	tot 2009	tot 2017	tot 2020	tot 2021*	ta 2022*	tot 2022	ta 2023*	ta 2024**	ta 2025**	ts 2026**	ts 2027**	ts 2028**
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	19408	18075	17 378	17 333	17 058	16 977						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	7297	5644	4 957	4813	4 620	4 572						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	31	28,5	27,8	27,1	26,9	27	27,5	25,9	25,5	25	24,5
Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	12111	12431	12 421	12 520	12438	12405						
Suorittaneita %	62	69	71,5	72,2	72,9	73,1	73	72,5	74,1	74,5	75	75,5
Toinen aste yhteensä	8034	8339	8 165	8194	8107	8069						
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	46	47	47,3	47,5	47,5						
Korkea-aste yhteensä	4077	4092	4 074	4124	4120	4049						
Korkea-aste %15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	23	23,4	23,8	24,2	23,8		24,7	24,7	24,7	24,9	24,9
*) Tilastokeskuksen tietokanta 23.9.2024												
seuraava päivitys 20.9.2025												
**) luvut ko. vuosien talousarviosta												

Toimialan tavoitteet vuodelle 2025

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Tavoite Teemme yhdessä hyvää jämsäläistä työelämää

Mittari Henkilöstökysely

Mittari Terveysperusteiset poissaolot

Mittari Kuvailu

Työtä, koulutusta jarittäjäyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Tavoite Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla

Mittari Kirjaston kävijämäärät

Mittari Toimintakate €/asukas

Mittari Varhaiskasvatus 1-5 vuotiaiden osallistumisaste

Mittari Väestön koulutustaso

Työtä, koulutusta jarittäjäyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta, Palveleva kaupunki

Tavoite Kehittyvät, talouden ja ympäristön suhteen kestävästi järjestetyt sivistyspalvelut

Mittari €/asukas, toimiala

Mittari	€/opiskelija, lukio
Mittari	€/oppilas, perusopetus
Mittari	€ / varhaiskasvatuksessa oleva lapsi
Mittari	€/asukas, elämänlaatupalvelut

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2025 - 2028

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköiset palvelut; asukkaiden ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen, jotta sähköisiä palveluja voidaan käyttää ja tuottaa laajasti.	Toimintaympäristö kehittyä ajantasaisena palveluna
Talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttaminen	Palveleva kaupunki
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön kytkeminen kaupungin kaikkiin palveluihin	Hyvinvointia ja turvallisuutta, hyvinvoiva ja osaava henkilöstö
Kotouttamispalvelujen ja työllisyyspalveluiden joustavan yhteistyön varmentaminen ja vahvistaminen	Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä
Laadun- ja tasa-arvon kehittäminen kasvatuksessa ja opetuksessa sekä ohjauksessa.	Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä Hyvinvointia ja turvallisuutta

Tunnusluvut	TP2023	TA+LTA 2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintakate € / as.	1 996,59	- 2 043,08	- 2 019,08	0	0

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
3. Arjen turvallisuus, puutteet varautumisesta	5	3	15
Toimenpide	Osaamisen vahvistaminen: avekki- ja ensiapukoulutukset alueelliset ja kaupunkitasoiset harjoitukset, yksikötason harjoitukset, harjoitusten ja kouluttautumisen soveltaminen ohjeiksi ja menettelytavoiksi, varautumishankintojen tekeminen, digitaidot (digiturvallisuus)		

Strategiset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
2. Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoinen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	4	4	16

Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, työ- ja virkaehtosopimusten paikallisesti sovittavien erien kohdentaminen, osaamisen vahvistaminen, työnohjaus, työmäärän suhteuttaminen ja hallinnollisten tehtävien keventäminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin.
-------------------	--

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
1. Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys ja talousohjelman toteuttaminen Kotouttamisuudistuksen lainsäädännön muutosten keskeneräisyys verus talousarvion valmistelu. Kaikki ei ole ennakoitavissa.	3	3	9
Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi. Julkisen talouden tasapainottamisohjelma vaikuttaa myönnettävien avustusten suuruuteen; ennakkoon vaikutuksia ei pystytä arvioimaan. Lainsäädäntötyö aktiivinen seuranta ja arviointi vaikutuksista.		

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä. Hallintopalvelut tuottavat hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin keskushallinnon, muiden toimialojen ja liikelaitoksen kanssa.

Tulosalueiden kohdalla on kuvattu vuoden 2025 toimintaan vaikuttavia muutoksia: palvelutarpeet, uudistukset ja kehittämistoimet.

Hallinnon tulosalueelle määritellään vuodelle 2025 yksi sivistyslautakuntatasoinen tavoite. Muutoin tavoitteet ovat toimialan tavoitteisiin kiinnittyviä ja raportoidaan toimialatasoisina.

Talousohjelman vaikutus talousarvioesitykseen:

Talousarvioesitys on laadittu talousohjelman mukaisena.

Talousohjelmaan nähden (vrtna v. 2024 ja suunnitteluvuodet) talousarvioesitykseen hankintoihin, koulutuspalveluihin ja majoitus- ja ravitsemispalveluihin varattuja määrärahoja on edelleen pienennetty sekä matkustuspalveluja aavistus lisätty nettovaikutus 5 000 € vähemmän v. 2024 verrattuna. Tulosalueen toimintakate alittaa v. 2024 talousarvion.

TOIMINTATUOTOT
Toimintatuottoja ei ole
TOIMINTAKULUT
Henkilöstökulut
Sopimuskorotusten vaikutus ja sivukuluprosenttien muutos 1 500 € enemmän vrtna v. 2024
Palvelujen ostot
4 000 € vähemmän vuoteen 2024 vrtna
Aineet, tarvikkeet ja tavarat
600 € vähemmän vuoteen 2024 vrtna
Avustukset
Ei ole
Muut toimintakulut
1 400 € suuremmat; sisäinen vuokra suurempi v. 2024 vrtna. Vuoden 2024 sisäisen vuokran jaossa on virhe ja määräraha tulee ylittymään.
TOIMINTAKATE
2 000 € pienempi v. 2024 vrtna.

Tavoitteet vuodelle 2025

Palveleva kaupunki	
Tavoite	Kuntavaalien jälkeen valittavan sivistyslautakunnan työskentelyn vahvistaminen koulutuksella, yhteistyöllä ja viestinnällä.
Mittari	Kuvailu.

Tunnusluvut	TP2023	TA+LTA 2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintakate € / as.	- 14,78	- 14,37	- 14,06	0	0

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	2 257	240				
Myyntituotot	1 134					
Tuet ja avustukset	883					
Muut toimintatuotot	240	240				
TOIMINTAKULUT	-285 752	-267 839	-265 525			
Henkilöstökulut	-207 563	-193 014	-194 531			
Palvelujen ostot	-62 878	-59 148	-54 714			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 337	-3 600	-2 800			
Muut toimintakulut	-10 974	-12 077	-13 480			
TOIMINTAKATE	-283 495	-267 599	-265 525			

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuus. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön ottaen huomioon myös lapsen erityispiirteet. Toiminnan lähtökohtina ovat palveluhenkisyys, luottamuksellisuus, sekä perheen että lapsen osallisuus.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien 1 - 5 vuotiaiden lasten osallistumisaste on ollut noususuunnassa. Tästä johtuen palvelujen piirissä arvioidaan olevan 80 % 1 – 5 vuotiaiden ikäryhmästä aiemman 75 % sijasta. Esiopetukseen osallistuu koko ikäluokka. Esioppilaista suurin osa osallistuu myös täydentävään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuspalveluihin osallistuvien lasten lukumäärä yhteensä vuonna 2025 arvioidaan olevan 487 lasta, vuonna 2026 460 lasta ja vuonna 2027 439 lasta. Talousarvion valmisteluvaiheessa varhaiskasvatuksessa on yhteensä 34 lasta, joiden äidin- tai kotikieli on jokin muu kuin suomi. Heistä osa on tilapäisen suojelun tarpeessa olevia lapsia.

Laskennallisia varhaiskasvatuspaikkoja tulee olla arvioitua lasten lukumäärää enemmän, jotta alle 3-vuotiaiden lasten osuus tulee huomioonotetuksi. Viime vuosina alle 3-vuotiaiden osuus palvelujen piirissä olevista on kasvanut. Kesken toimintavuotta tapahtuva palvelujen piiriin hakeutuminen tulee myös ottaa huomioon. Perheille maksettavien tukien (kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha) arvioidaan vähenevän hieman vuoden 2024 tasosta.

Ikäluokkien pieneminen näyttää tasaantuneen, mutta se vaikuttaa kuitenkin palveluntarpeisiin tulevana vuosina. Ikäluokkien vaihtelu vaikeuttaa ennakointia. Palvelutarpeen arvioinneissa on syntyvien ikäluokkien määräksi arvioitu 90 lasta vuodesta 2025 eteenpäin. Palvelutarpeen vähenemisessä on alueellisia eroja kaupungin sisällä ja eikä esimerkiksi päiväkotien lapsiryhmiä voida vähentää suoraan suhteessa lapsimäärien vähentymiseen. Varhaiskasvatuslaki ja -asetus määrittävät päiväkotien ja perhepäivähoidon henkilöstöresurssin ja ryhmäkoon.

Palvelutarvetaulukko on jäljempänä.

1.1.2024 tuli voimaan varhaiskasvatuslain muutos kunnan velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta asuminen ja oleskelun perusteella (6 §) koskemaan myös lastensuojelulain avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun tai jälkihuollossa olevan lapselle. Samalla säädettiin lapsen kotikunnan velvollisuudeksi vastata niistä aiheutuvien kustannusten korvauksista varhaiskasvatusta järjestävälle kunnalle. Lastensuojelun muihin kuntiin sijoittamien alle kouluikäisten lasten määrä on kasvanut aiemmista vuosista. Tästä johtuen ostettujen varhaiskasvatuspalvelujen kustannukset ovat nousseet merkittävästi. Vastaavasti myös muille kunnille myydyt palvelut ovat lisääntyneet.

Vuonna 2019 tehdyn kuntokartoituksen perusteella sekä Puukilan että Viiskulman päiväkodit ovat molemmat peruskorjauksen tarpeessa. Puukilan päiväkotia ei suunnitella peruskorjattavaksi, Viiskulman peruskorjauksen sijaan vuokrataan määräajaksi (10 vuotta) uusi päiväkotitoimitus, johon yhdistyvät Viiskulman ja Palomäen päiväkodit. Elinvoimatoimi vastaa uuden päiväkodin tilojen rakennuttajan kilpailuttamisesta. Palomäen päiväkodin nykyisistä vuokratiloista luovutaan. Toiminta uusissa tiloissa alkaa 1.8.2026.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulorajoihin ja enimmäismaksuun tehtiin indeksitarkistukset 1.8.2024. Tähän perustuen asiakasmaksutulojen on arvioitu vähenevän n 10 % verrattuna vuoden 2024 talousarvioon.

Varhaiskasvatuksen keskeisiä yhteistyötahoja ovat Keski-Suomen hyvinvointialueen erilaiset lapsille ja lapsiperheille suunnatut palvelut. Yhteistyötä toteutetaan mm kaksi kertaa vuodessa pidettävillä yhteistyöiltapäivillä, esiopetuksen opiskeluhuollossa sekä muissa laaja-alaisissa yhteistyöpalaverissa.

Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön valtakunnallinen varhaiskasvatuksen laadunarviointiväline Valssi. Käyttöönoton valmistelu on aloitettu ja siihen haetaan valtionavustusta vuodelle 2025.

Varhaiskasvatukseen esitetään muutoksia 1.1.2025 alkaen. Esityksen perusteella laista poistetaan varhaiskasvatuksen järjestäjän velvollisuus laatia paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma (22 §) ja raportoida varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutuksesta (70 §, 2 momentti, kohta 5). Lakimuutosten valmistelutöiden (HE 111/2024 vp) perusteella kunnalla ei olisi velvollisuutta laatia paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, mutta voisi edelleen laatia sellaisen. Lakimuutoksilla on taloudellisia vaikutuksia valtionosuuksiin, mutta ei kuitenkaan täysimääräisinä.

Perusopetuslakiin esitetään muutoksia koskien esi- ja perusopetuksessa annettavaa tukea. Lakimuutosten esitetään tulevan voimaan 1.8.2025. Muutoksista johtuen paikallinen esiopetussuunnitelma tulee myös päivitettäväksi 1.8.2025 alkaen.

1.6.2023 tuli voimaan yhdenvertaisuuslain velvoite laatia varhaiskasvatuksessa toimipaikkakohtainen, toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelmien laadinnalle on kahden (2) vuoden siirtymäaika niin, että suunnitelmien tulee olla tehtynä 1.6.2025. Hallituksen esityksessä yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (HE 105/2024) esitetään, että toimipaikkakohtaisista yhdenvertaisuussuunnitelmien tekemisestä luovuttaiisiin. Samalla poistuisi velvoite osallistaa ja kuulla huoltajia ja lapsia.

Varhaiskasvatuksen järjestäjillä ja palveluntuottajilla olisi kuitenkin edelleen yleinen velvollisuus arvioida toimintansa vaikutuksia eri väestöryhmiin ja yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan sekä ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Lisäksi varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien olisi laadittava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Suunnitelma voidaan tehdä yhteisesti koskemaan kaikkia varhaiskasvatuksen järjestäjän ja palveluntuottajan vastuulla olevia toimipaikkoja. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025

Valtakunnallinen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu päättyi vuonna 2024, jonka jälkeen hallitus arvioi kokeilun tuloksia ja valmistelee jatkotoimia vuonna 2025. Jämsä ei ole ollut mukana kokeilussa.

Talousohjelma 2024 - 2027:

Osana Jämsän kaupungin talousohjelmaa tarkastellaan varhaiskasvatuksen palveluverkkoa ja palvelun tarvetta vuosina 2024 - 2027. Luontaisesta palvelutarpeen vähenemisestä johtuen Peiponpesän ryhmän toiminta päättyi ja Hallin päiväkodin piti muuttua kaksiryhmäiseksi 1.8.2024 alkaen.

Muutoksia ei kuitenkaan voitu toteuttaa täysimääräisinä, koska palvelutarve ei vähentynyt ennakoidusti. Lisäksi Hallin alueella toiminut yksityinen perhepäivähoitaja lopetti toiminnan vuoden 2024 alussa. Hallin päiväkodissa jatkui toiminta kolmiryhmäisenä, ja muutos kaksiryhmäiseksi siirtyi alkavaksi 1.8.2025. Koivulinnan päiväkodissa jatkuu toiminta viisiryhmäisenä toimintakauden 2024 - 2025 loppuun. Hallin kolmas lapsiryhmä ja Koivulinnan viides ryhmä ovat 14-paikkaisia, kahden kasvattajan ryhmiä.

Muutokset näkyvät vuoden 2025 laskennallisissa varhaiskasvatuspaikoissa 15 paikan vähenemisenä vuoden 2024 talousarvioon verrattuna. Muutos vaikuttaa henkilöstötarpeen vähenemiseen vuonna 2025 viiden kuukauden ajalla yhteensä 1,7 henkilötyövuoden verran, mikä on huomioitu talousohjelman mukaisesti vuoden 2025 talousarviossa. Konsernipalvelujohtajan ohjeen mukaan tilojen sisäiset vuokrat ovat edelleen toi-

mialalla. Puukilan päiväkoti muuttuu 2-ryhmäiseksi 1.8.2026.

Varhaiskasvatuksen hallinnon, palveluohjauksen ja alueiden johtamisen osalta tarkastelua tehdään talousohjelmakauden lopulla. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen arvioidaan kasvavan, joten johtamisen ja hallinnon resurssivähennyksen osalta talousohjelman kirjaus toteutunee vasta myöhemmin.

Hanketoimintaa vähennetään, kalusto- ja materiaalihankintoja sekä koulutuskustannuksia on vähennetty ja ne ovat vuoden 2024 tasolla. Koulutuksissa hyödynnetään ensisijaisesti kaupungin koulutuslisenssin.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset, talousohjelmaan sisältyvät selvitykset:

Talousohjelman mukaisesti on aloitettu selvitys siitä, voidaanko ylläpidettävää kiinteistökantaa pienentää Hallin taajamassa. Tämä tarkoittaa Hallin päiväkodin siirtymistä Kuoreveden yhtenäiskoulun tiloihin. Selvitys tehdään yhteistyössä tilapalvelun kanssa.

Osana talousohjelmaa on aloitettu selvittää Jämsänkosken yhtenäiskoulun Korven koululla toteutettavan alkuopetuksen siirtäminen yhtenäiskoulun päärakennukseen. Selvityksessä huomioidaan esiopetuksen ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Selvitystyö tehdään yhteistyössä tilapalveluiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen hanketoiminta:

- Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen hanke (varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus): Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta ja lähipalveluperiaatetta sekä lapsen oikeutta välttämättömään ja riittävään varhaiseen tukeen. Avustus käytetään konsultoivan varhaiskasvatuksenopettajan ja erityisopettajan palkkaukseen.
- Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän käyttöönottoon vuonna 2025 haetaan opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustusta. Avustuksella palkataan projektipäällikkö järjestelmän käyttöönoton valmisteluun ja henkilöstön kouluttamiseen.
- Talousarvioesitykseen on varattu omarahoitusosuutta innovaatiokasvatuksen opintopolun käynnistämiseksi hanketoiminnan kautta. Hanke vaatii erillispäätöksen ja rahoitusta haettaisiin akke-rahoituksesta.

TOIMINTATUOTOT 2025
Myyntituotot
Muut yhteistoimintakorvaukset (muille kunnille myydyt palvelut): muille kunnille myydyt palvelut lisääntyneet; lisäys 105.000 euroa verrattuna vuoteen 2024
Maksutuotot
Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut arvioitu vähenevät 10 % verrattuna vuoteen 2024; vähennys 30.000 euroa verrattuna vuoteen 2024
Tuet ja avustukset
Saadut hankeavustukset vähentyneet merkittävästi; vähennys 247.000 euroa verrattuna vuoteen 2024
Haetaan uutta avustusta 50.000 euroa (haku marraskuussa 2024)
Muut toimintatuotot
Muutos vuodelle 2025: luontaisedut merkitään vain sisäisiin tuloihin ja menoihin, eivät ole varsinaista tuloa (olivat vuodelle 2024 118.900 euroa).
TOIMINTAKULUT 2025
Henkilöstökulut
Palvelutarpeen vähentymisestä ja hanketoiminnan vähentymisestä johtuen henkilöstökulut vähentyvät 203.000 euroa. Muutos vuodelle 2025: luontaisedut merkitään vain sisäisiin tuloihin ja menoihin, eivät ole varsinaista tuloa/menoa (olivat vuodelle 2024 118.900 euroa); vähennys yhteensä 322.000 euroa verrattuna vuoteen 2024.
Palvelujen ostot
Asiakaspalvelujen ostot muilta kunnilta lisääntyvät (erityisesti lastensuojelun sijoitetut lapset) 85.000 euroa verrattuna vuoteen 2024

Puhtaanapito- ja pesulapalvelut; kustannusten nousu; vuonna 2024 puutteellisia varauksia pesulapalveluiden osalta. Kustannukset nousevat 50.700 euroa verrattuna vuoteen 2024.
Majoitus- ja ravitsemuspalvelut vähenevät 30.000 euroa verrattuna vuoteen 2024; palveluntarpeen vähentyminen
Matkustus- ja kuljetuspalvelut; esiopetuskuljetusten kustannukset vähenevät 35.000 euroa verrattuna vuoteen 2024. Esioppilaiden määrä vähenee.
Aineet, tarvikkeet ja tavarat
Vuoden 2024 tasolla
Avustukset
Avustukset perheille: lasten lukumäärän vähentymisestä johtuen perheille maksettavien avustusten määräraha on 30.000 euroa vuoden 2024 talousarviosta pienempi.
Muut toimintakulut
Kirjausvirheestä vuoden 2024 talousarviossa johtuen koneiden ja laitteiden vuokrat ovat 17.000 euroa suuremmat kuin vuoden 2024 talousarviossa.
TOIMINTAKATE
Toimintatuottojen vähentymisestä 290.000 eurolla verrattuna vuoteen 2024 johtuen toimintakate on 53.000 euroa pienempi kuin vuonna 2024

Syntyneet

vv. 2016-2023 ja ennuste 2024

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ennuste 2024*
Syntyneet koko Jämsä	136	119	126	82	101	113	79	99	80

*) neuvolasta saatu tieto

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2023	% päivä-hoidossa	TA 2024	% päivä-hoidossa	TA 2025	% päivä-hoidossa	TS 2026	% päivä-hoidossa	TS 2027	% päivä-hoidossa	TS 2028	% päivä-hoidossa
Lapset 1-5 v	501	75 % (378)	459	75 % (344)	475	80 % (380)	472	80 % (378)	451	80 % (361)	428	80 % (343)

Palvelutarve-ennuste; painotetut keskiarvot

	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3 v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	665	646	631	618	598	590
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	556	478	487	460	439	445
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	420	358	379	370	354	346
Lapsia esiopetuksessa	136	120	108	90	85	99
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (koti-hoidontuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha)	144	140	120	110	110	110
Lapsia vuorohoidossa	50	50	60	60	60	60

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1 – 5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu 80 % ikäryhmästä 1.1.2025 alkaen (aiemmin ollut 75 %). Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa. Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Mikäli 2-vuotinen esiopetus toteutuu kokeilun jälkeen syksyllä 2025 ja 5-vuotiaiden ikäluokka tulee esiopetuksen piiriin, lapsimäärät lisääntyvät noin 10 lapsella vuosittain.

Tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite: Hyvinvoiva lapsi yhteistyössä eri verkostojen kanssa

Toimenpiteet: Saperen periaatteiden toteuttaminen osana ruokakasvatusta, fyysisen aktiivisuuden lisääminen, ennalta ehkäisevän AVEKKI-mallin juurruttaminen, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen laatu-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuushanke varhaiskasvatuksen erityisopettaja- ja avustajaresurssin lisääminen.

Tavoite: Laadukkaat, taloudellisesti kestävät ja kestävää kehitystä edistävät varhaiskasvatuspalvelut

Toimenpiteet: Osallisuuden huomioiminen arjen tilanteissa; pienryhmätoiminnan vahvistaminen; henkilöstön rekrytointi, pitovoima ja osaamisen kehittäminen; työhyvinvoinnin vahvistaminen; pedagoginen ohjaus; varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen laatu-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuushanke (varhaiskasvatuksen opettaja, erityisopettaja ja avustajaresurssin lisääminen); ympäristön ja kierrätyksen huomioiminen; palveluverkon rakenteelliset ratkaisut; varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssin käyttöönotto.

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö			
Tavoite	Hyvinvoiva lapsi yhteistyössä eri verkostojen kanssa		
Mittari	Asiakaskysely huoltajille		
Mittari	Asiakaskysely lapsille		
Mittari	Henkilöstökysely		
Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö			
Tavoite	Laadukkaat, taloudellisesti kestävät ja kestävää kehitystä edistävät varhaiskasvatuspalvelut		
Mittari	Toimintakate €/varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 23 218,16	- 22 668,2
Mittari	Toimintakate €/ asukas	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 575,49	- 584,96
Mittari	Varhaiskasvatukseen osallistumisaste 1 - 5v lapset	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		75	80

Mittari	Henkilöstökysely
Mittari	Terveysperustaiset poissaolot
Mittari	Kuvailu

Tunnusluvut	TP2023	TA+LTA 2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintakate € / as.	571,68	- 595,46	- 584,8	0	0
Toimintakate € / hoitolapsi	19 715,82	- 23 203,1	- 22 668,2	0	0

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 221 250	823 339	533 175			
Myyntituotot	118 468	45 000	150 000			
Maksutuotot	387 946	300 750	269 875			
Tuet ja avustukset	567 902	358 700	111 800			
Muut toimintatuotot	146 934	118 889	1 500			
TOIMINTAKULUT	-12 183 246	-11 914 419	-11 572 589			
Henkilöstökulut	-8 685 469	-8 239 100	-7 916 909			
Palvelujen ostot	-1 860 669	-1 909 681	-1 984 193			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-90 845	-102 341	-103 467			
Avustukset	-519 142	-580 000	-550 000			
Muut toimintakulut	-1 027 122	-1 083 297	-1 018 020			
TOIMINTAKATE	-10 961 996	-11 091 080	-11 039 414			

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetuspalvelut. Opiskeluhuollon palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle 1.1.2023. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Oppilasmäärä lukuvuoden 2024-2025 alkaessa on yhteensä 1604 oppilasta. Oppilasennusteen mukaan lv. 2025-2026 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1508 oppilasta. Tämä vähentää yleisopetuksen sarjaisuutta neljällä (4). Valmistavassa opetuksessa on syyslukukaudella 2024 ollut yhteensä 11 oppilasta integroituna perusopetuksen ryhmiin. Talousarvio on laadittu tämän oppilasmäärän mukaisena.

Oppilasmäärä laskee lv. 2030-2031 mennessä 1027 oppilaaseen. Koko ennustejaksolla sarjaisuudet vähenevät tämänhetkisen arvion mukaan 20:llä. Henkilöstösuunnitelman mukaisesti tähän arvioidaan voitavan vastata eläkkeelle siirtymisillä, täyttämällä avautuvia vakansseja määräaikaisesti ja tarvittaessa tehtäviä voi avautua myös hanketoiminnan kautta. Kuoreveden koululla siirrytään lukuvuonna 2025-2026 yhdysluokkaopetukseen 1.-2.-luokilla ja 3.-4-luokilla. Myös Kaipolan koululla siirrytään vaiheittain yhdysluokkarakenteseen tämänhetkisen arvion mukaan lukuvuodesta 2029-2030 lähtien.

Perusopetuksessa on laajasti käytössä Opinsysin tuottama palvelu opetuksessa. Koneissa on käyttöjärjestelmänä Linux. Kaupunginjohtaja on asettanut työryhmän selvittämään mahdollisuutta luopua asteittain Opinsysin palveluista ja ottaa käyttöön MS O365-käyttöjärjestelmä.

Perusopetuksessa on mitoituksen mukaiset kuraattoripalvelut. Psykologipalveluissa mitoitus ei toteudu. Hyvinvointialue käyttää tarvittaessa ostopalveluja oppimisvaikeuksien tutkimiseen. Kouluterveydenhuollon palvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle 1.8.2024 alkaen.

Tulossa olevat uudistukset ja lakimuutokset perusopetukseen ovat mm.:

Perusopetuksen vähimmäistuntimäärää kasvaa kolme (3) vuosiviikkotunnilla opetussuunnitelman laajentamatta opetussuunnitelmaa 1.8.2025 alkaen. Lisätunnit kohdistetaan erityisesti alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamiseen. Lisäykset on jätetty toteutettavaksi paikallisin päätöksin ja Jämsän sivistyslautakunta hyväksyi tuntijakomuutoksen kokouksessaan 26.09.2024 § 94. Asia on kytköksissä talousohjelmaan, jota selvitetään jäljempänä.

Esiopetuksessa ja perusopetuksessa annettava tuki uudistuu lainsäädäntömuutoksen kautta. Nykyinen kolmiportainen tuki muuttuu ennakoiviin tukitoimiin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti.

Ensisijaiset tukimuodot, joihin kaikilla oppilaille on oikeus, ovat ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Näihin sisältyy yleinen tukiopeetus, opetuskielen tukiopeetus sekä erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan joustavasti ja pienemmille ryhmille oppilaita tarpeiden mukaan. Oppilaskohtaisista tukitoimista, jotka perustuvat vahvempiin tuen tarpeisiin, säädetään tarkemmin. Oppilaskohtaiset tukitoimet ovat säännöllisiä ja perustuvat yksilöllisiin tuen tarpeisiin. Näihin sisältyy sekä osittain

pienryhmässä, että tarvittaessa kokonaan erityisluokassa toteutettava opetus sekä oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut.

Keskeisenä tavoitteena on myös selkiyttää tukitoimia koskevaa päätöksentekoa sekä vähentää opettajien hallinnollista työtä. Tuen pedagogisten asiakirjojen määrää vähennetään ja valmisteluun sisältyvää hallinnollista työtä kevennetään. Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusasetus päivitetään uudistetun perusopetuslain mukaiseksi. Jatkossa perusopetuslaissa määritellään selkeämmin erityisopettajan ja erityisluokanopettajan tehtävät tukitoimien toteuttamisessa ja asetuksessa kelpoisuusehdot. Kelpoisuuden saamiseksi tarvittavat opinnot eivät muutu.

Muutos tarkoittaa opetussuunnitelman valmistelua ja hyväksymistä siten, että suunnitelma on voimassa 1.8.2025 alkaen. Paikalliselle valmistelulle on kovin lyhyt aika. Valtakunnalliset perusteet on luvattu julkaista helmikuussa. Muutoksen toimeenpano edellyttää kouluttautumista osaamisen vahvistamiseksi. Muutokset myötä esi- ja perusopetuksen tuen muodot eriytyvät varhaiskasvatuksen tukimuodoista. Muutoksen toimeenpano edellyttää hallintosääntömuutosta.

Esitys perusopetuslain muuttamisesta siten, että mobiililaitteiden käyttämistä koulussa voidaan rajoittaa, lisätään aluehallintovirastojen toimivaltaa koulujen laillisuusvalvonnassa sekä lisätään opetuksen tavoitteisiin liikunnallinen elämäntapa. Asiasta ei ole talousarvion valmistelun ajankohtana lisätietoja saatavissa.

Jämsän kaupungin talousohjelma 2025-2027:

Osana talousohjelman hyväksymistä kaupunginvaltuusto on antanut sitovan ohjeen perusopetuksen tuntijaon muuttamisesta minimiin. Sivistyslautakunnan kokouksessa 26.09.2024 § 94 päätettiin perusopetuksen tuntijaosta ja tuntimäärä muutettiin uuteen valtakunnalliseen minimiin 228 tuntia 1.8.2025 alkaen.

Koulunkäynninohjaajien työaika kohdennetaan koulun työaikojen mukaiseksi.

Hanketoimintaa, kalusto- ja materiaalihankintoja sekä koulutuskustannuksia on vähennetty ja ne ovat vuoden 2024 tasolla. Koulutuksissa hyödynnetään ensisijaisesti kaupungin koulutuslisenssiä ja Opetushallituksen järjestämiä koulutuksia. Henkilöstövähennemässä hyödynnetään luontaista poistumaa ja määräaikaisesti täytettyjä toimia.

Lukuvuonna 2024-2025 sarjaisuus on vähentynyt lukuvuodesta 2023-2024 neljällä ryhmällä ja vähenee edelleen lukuvuonna 2025-2026 yleisopetuksessa neljällä ryhmällä johtuen oppilasmäärän vähenemisestä.

Jämsänjoen yhtenäiskoulun liikuntapainotteiselle luokalle ei otettu lukuvuodeksi 2024-2025 uusia oppilaita 7.-luokalle. Liikuntaluokkatoiminta poistuu kokonaan kevätlukukauden 2026 jälkeen.

Iltapäivätoiminnan maksujen korottaminen on korotettu 1.8.2024 alkaen. Ikäluokkien pienenemisen johdosta ei vaikutusta tuloihin voi arvioida tarkasti.

Yleissivistävän koulutuksen johtamisjärjestelyt ajankohtaistuvat talousohjelmakauden aikana, sama koskee toimistopalveluja.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset, talousohjelmaan sisältyvät selvitykset:

Talousohjelman mukaisesti on aloitettu selvitys siitä, voidaanko ylläpidettävää kiinteistökantaa pienentää Hallin taajamassa. Tämä tarkoittaa Hallin päiväkodin siirtymistä Kuoreveden yhtenäiskoulun tiloihin. Selvitys tehdään yhteistyössä tilapalvelun kanssa.

Osana talousohjelmaa on aloitettu selvittää Jämsänkosken yhtenäiskoulun Korven koululla toteutettavan

alkuopetuksen siirtäminen yhtenäiskoulun päärakennukseen. Selvityksessä huomioidaan esiopetuksen ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Selvitystyö tehdään yhteistyössä tilapalveluiden kanssa.

Talousohjelman aikana tarvittaessa aktivoituvat toimenpiteet:

Osana talousohjelman valmistelua on arvioitu myös Juokslahden koulun lakkauttamista 1.8.2025 alkaen tai myöhemmin. Mikäli talousohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla käyttötaloussäästöjen ja/tai rahoituspohjan osalta (verotus, omaisuusratkaisujen vaikutus, valtionosuus) tai kaupungin taloudellinen tilanne heikkenee muutoin, toimenpide on keinovalikoimassa. Tarkastelu tehdään vuosittain.

Osana talousohjelman valmistelua on arvioitu myös Kaipolan koulun lakkauttamista 1.8.2026 alkaen tai myöhemmin. Mikäli talousohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla käyttötaloussäästöjen ja/tai rahoituspohjan osalta (verotus, omaisuusratkaisujen vaikutus, valtionosuus) tai kaupungin taloudellinen tilanne heikkenee muutoin, toimenpide on keinovalikoimassa. Tarkastelu tehdään vuosittain.

Osana talousohjelman valmistelua on arvioitu myös Kuoreveden yhtenäiskoulun lakkauttamista ja tilalle vl. 1-6 koulun perustamista 1.8.2027 alkaen tai 1.8.2028 alkaen. Mikäli talousohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla käyttötaloussäästöjen ja/tai rahoituspohjan osalta (verotus, omaisuusratkaisujen vaikutus, valtionosuus) tai kaupungin taloudellinen tilanne heikkenee muutoin, toimenpide on keinovalikoimassa. Tarkastelu tehdään vuosittain.

Perusopetuksen hanketoiminta:

Koulutuksellisen tasa-arvon ja laadun hanke: Hankkeen tavoitteena on tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden ja lähikouluperiaatteen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea. Avustus käytetään resurssiopettajien palkkaamiseen.

Harrastamisen Suomen malli: Tavoitteena on järjestää kaikilla perusopetuksen kouluilla mielekästä ja kaikille oppilaille ilmaista toimintaa koulupäivän jälkeen.

Talousarvioesitykseen on varattu omarahoitusosuutta innovaatiokasvatuksen opintopolun käynnistämiseksi hanketoiminnan kautta. Hanke vaatii erillispäätöksen ja rahoitusta haettaisiin akke-rahoituksesta.

Talousarvioesitykseen on varattu omarahoitusosuutta innovaatiokasvatuksen opintopolun käynnistämiseksi hanketoiminnan kautta. Hanke vaatii erillispäätöksen ja rahoitusta haettaisiin AKKE-rahoituksesta.

Koulutusmatkailun osalta sivistyslautakunta on hyväksynyt opetuspalvelujen ja koulutusmatkailun hinnoittelun.

TOIMINTATUOTOT
Myyntituotot
Myyntituotoissa on laskua 19,4 % (376 550 euroa --> 303 600 euroa) johtuen kotikuntakorvausten laskusta. Kotikuntakorvauksia arvioidaan kertyvän vuonna 2025 sama määrä kuin vuonna 2024 eli noin 240 000 euroa.
Maksutuotot
Maksutuotoissa on kasvua 8,5 % (50 500 euroa --> 54 800 euroa). Tuotot koostuvat iltapäivätoimintamaksuista.
Tuet ja avustukset
Hanketoiminnan pienentymisestä johtuen vähenemää 54,8 % (423 900 --> 191 600 euroa).
Muut toimintatuotot
Vähennemää 65,5 % (154 500 euroa --> 53 300 euroa) johtuen lähinnä siitä, että sisäisiä luontaisetuja (vuonna 2024 ovat 97 600 euroa) ei kirjata tuloihin ja menoihin.
TOIMINTAKULUT
Henkilöstökulut

Henkilöstökuluissa on vähenemää 3,8 % (11 992 431 euroa --> -11 540 396 euroa) johtuen hanketoiminnan vähenemisestä ja sarjaisuuden pienenemisestä.
Palvelujen ostot
Palvelujen ostossa on kasvua 5,9 % (6 155 922 euroa --> 6 518 154 euroa) matkustus- ja kuljetuspalvelujen (14,5 %) korotuksesta sekä sisäisen kiinteistöhoidon määrärahan kasvusta.
Kuljetuskustannusten arvio on tehty toteutuneisiin kustannuksiin perustuen tammi-syyskuun ajalta 2024. Nousu kohdistuu perusopetuksen 1-9 lk. oppilaskuljetuksiin. Syitä nousuun indeksikorotuksen jääminen pois arviosta vuodelta 2024 ja osittain lisääntyneet yksittäiset kuljetukset erityisen tuen piirissä oleville oppilaille. Sisäisessä kiinteistöhoidossa kasvua + 80 000 € selittää Jämsänkosken yhtenäiskoulun liikuntasalin lattian uusiminen ja valaistuksen kohentaminen. Toimenpide kohdentuu käyttötalouteen.
Aineet, tarvikkeet ja tavarat
Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa on kasvua 0,3 % (587 080 euroa --> 588 850 euroa) johtuen lähinnä rakennusmateriaalikus-tannuksista Jämsänkosken yhtenäiskoululla (liikuntasalin valaistuksen uusiminen).
Avustukset
Ei avustuksia.
Muut toimintakulut
Vähennemää 4,3 % (3 239 972 euroa --> 3 100 167 euroa) johtuu sisäisistä vuokrista.
TOIMINTAKATE
Toimintakate kasvaa 1,2 % (20 969 855 euroa --> 21 231 067 euroa) johtuen tulojen pienenemistä.

Oppilasennuste	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	2023	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Juokslahti	64	51	42	40	38	38	34	34
Kaipola	111	99	95	87	88	80	78	73
Koskenpää	29	32	31	24	24	23	20	21
Länkipohja	27	30	25	24	20	20	18	16
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 1-6 ml. Korven koulu	295	285	257	235	224	195	189	167
Kuorevesi 1-6	88	73	67	63	52	47	50	51
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 1-6 sisältää pienluokat	436	399	380	338	306	301	265	256
Alakoulut yhteensä	1050	969	890	801	739	790	630	601
Kuorevesi 7-9	63	64	70	61	62	52	48	41
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 7-9	365	372	362	341	306	278	262	243
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 7-9 sisältää pienluokat	195	199	202	198	188	182	171	162
Yläkoulut yhteensä	623	635	618	581	536	492	461	426
Perusopetus yhteensä	1673	1604	1508	1382	1275	1182	1091	1027

Ennustevuosilla 2025-2031 on vähennetty oppilasmäärien kaksinkertainen kirjaus E-, H-, G- ja N-luokkien osalta.

Tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite vuodelle 2025: Hyvinvoivia ja osaavia oppilaita asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla, jotka tuottaa hyvinvoiva ja osaava henkilöstö.

Toimenpiteet: Koulun toimintakulttuuria tukeva ennaltaehkäisevä yhteisöllinen opiskeluhoito. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan muun muassa oppilaan kohtaamisella, ryhmäytymisellä, vuosiluokkien 1., 4. ja 7. KiVa-tunneilla, KiVa-koulun toimenpideohjelman muulla toiminnalla kaikille vuosiluokille, tunne- ja turvataitojen opetuksella, sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen harjoittamisella, yhteistyöllä huoltajien, vanhempainyhdistyksen ja oppilaskunnan kanssa sekä yhteisillä pelisäännöillä, toimintamalleilla ja arjen rutineilla.

Hankerahoituksella on rekrytoitu koulunuorisotyöntekijöitä oppilaiden kohtaamiseen, kaveritaitojen tukemiseen sekä ryhmädynamiikan ja ilmapiirin kehittämiseen. Kouluilla tehdään laajaa moniammatillista yhteistyötä eri viranomaisten (perheneuvola, mielenterveys- ja päihdetiimi, sosiaalitoimi, poliisi, vammaispalvelut, vapaa-aikapalvelut, varhaiskasvatus) kanssa. Yhteistyötä tehdään myös useiden muiden toimijoiden kanssa (esimerkiksi etsivä nuorisotyö, Jämsän nuorisokoti, seurakunta, 4H, Jokilaakson settlementti). Yksilökohtaiset opiskeluhoitoon palvelut (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri) ovat saatavilla kaikille oppilaille. Oppilaiden oppimista tuetaan kolmiportaisen tuen (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) keinoin niin luokissa kuin erityisopetuksen avullakin. Jokaiselle vuosiluokalle kuukausittain pidettävät hyvinvointitunnit Hyvinvoinnin vuosikellon mukaisesti.

Tavoite vuodelle 2025: Kestävä kehitys

Toimenpiteet: Tunnistetaan kestävä kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävä elämäntavan omaksumiseen. Pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin.

Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki	
Tavoite	Hyvinvoivia ja osaavia oppilaita asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla, jotka tuottaa hyvinvoiva ja osaava henkilöstö.
Mittari	Henkilöstökysely
Mittari	Kuvailu
Mittari	Terveysperusteiset poissaolot
Ympäristövastuuta	
Tavoite	Kestävä kehitys
Mittari	Kuvailu

Tunnusluvut	TP2023	TA+LTA 2024	TA2025	TS2026	TS2027
Oppilasmäärä	1 698	1 634	1 564	1 456	1 337
Euroa / oppilas	- 12 501	- 13 272	- 13 575	0	0
Euroa / asukas	- 1 107	- 1 126	- 1 125	0	0

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 375 147	1 005 450	603 300			
Myyntituotot	379 035	376 550	303 600			
Maksutuotot	70 605	50 500	54 800			
Tuet ja avustukset	731 035	423 900	191 600			
Muut toimintatuotot	194 472	154 500	53 300			
TOIMINTAKULUT	-22 601 769	-21 975 306	-21 834 367			
Henkilöstökulut	-12 491 729	-11 992 431	-11 540 396			
Palvelujen ostot	-6 300 386	-6 155 923	-6 518 154			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-565 898	-587 080	-588 850			
Muut toimintakulut	-3 243 755	-3 239 872	-3 186 967			
TOIMINTAKATE	-21 226 622	-20 969 856	-21 231 067			

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Lisäksi koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen (LL 2§ 1. ja 2. mom.).

Pitemmällä aikavälillä opiskelijamäärät ovat vähentyneet. Vuonna 2010 opiskelijoita oli Jämsän ja Jämsänkosken lukioissa yhteensä 353, syksyn 2022 laskennassa 243 ja syksyn 2023 laskennassa 260. Tällä hetkellä lukiossa on varsinaisia päätoimisia opiskelijoita yhteensä 273. Henkilöstön määrä on pyritty mitoittamaan lukuvuosittain opiskelijamäärän suhteessa. Opiskelijamäärän arvioidaan pysyvän nykytasolla lähivuosina. Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä kääntyy laskuun lähestyttäessä tämän vuosikymmenen loppua. Vuonna 2022 ja 2023 lukio-opinnot aloittaneiden ikäluokat ovat nelisarjaisia ja elokuussa 2024 aloittaneen ikäluokan osalta kolmisarjainen. Ennusteen mukaan lukion aloittavat ikäluokat ovat kolmisarjaisia 2020-luvun loppuun saakka.

Lukiokoulutus ja Ammattiopiston Gradia ovat sopineet yhteistoiminnasta kaksois- ja kolmoistutkinto-opiskelijoiden sekä urheiluvalmennuksessa olevien lukion opiskelijoiden osalta.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Gradian urheiluvalmennukseen osallistuu tällä hetkellä 28 lukion opiskelijaa. Ammattiopisto Gradian kahden tutkinnon opiskelijoita on lukiossa tällä hetkellä 27. Yhteistyökumppaneina ovat olleet myös Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jämsän lukio osallistuu maakunnalliselle korkeakouluviikolle keväällä 2025.

Lukiossa on mitoituksen mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut. Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle 1.8.2024 alkaen.

Tulossa olevat lakimuutokset lukiokoulutukseen

Lukiokoulutuksessa tullaan panostamaan opintojen ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen siten, että jokainen opiskelija saa tarvitsemansa tuen siirtyäkseen koulupolulla eteenpäin. Tukea tullaan kohdistamaan erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä jälkeen opetuksessa.

Lukiokoulutusta koskeva lakimuutos oppimisen tuen järjestelmän muutoksesta on tavoitteena astua voimaan 1.8.2025. Lukiolaisen oikeutta oppimisen tukeen vahvistetaan säätämällä opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen, jota hän tarvitsee lukion oppimäärän suorittamiseksi. Oppimisen tuki olisi tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Osana oppimisen tukea voitaisiin antaa erityisopettajan antamaa tukea ja ohjausta. Tukitoimet toteutettaisiin opetushenkilöstön yh-

teistyönä. Tuen tarvetta tulisi arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä.

Lisäksi opiskelijalla olisi oikeus erityisopetukseen, jos hän todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi tarvitsisi erityisopetusta oppimäärän osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitettaisiin sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai toisen asteen koulutuksen aikana.

Erityisopetuksessa huomioitaisiin myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskirjoituksissa. Erityisopetuksessa tehtäisiin tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa.

Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen vammaispalveluiden kanssa. Opiskelijan oikeudesta opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, erityisiin apuvälineisiin ja muihin palveluihin säädetään erikseen

Koulutuksen järjestäjä päättäisi opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Jos oppivelvolliselle olisi tehty perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta ja päätös olisi voimassa perusopetuksen päättyessä, koulutuksen järjestäjän olisi selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn erityisen tuen päätöksen perusteella. Lisäksi säädettäisiin erityisen tuen päätökseen liittyvästä tiedonsiirrosta.

Muutos edellyttää muutoksia hallintosääntöön ja edellyttää täydennyskoulutusta. Lukiolain muutoksen seurauksena Opetushallitus päivittää opetussuunnitelman perusteet. Paikalliset opetussuunnitelmat täytyy päivittää perusteiden mukaisesti ennen elokuuta 2025.

Tulossa myös normien purkua mm. velvoite lukuvuosisuunnitelman laatimisesta poistuu. Normien purku pienentää yksikköhintarahoitusta 1.1.2025 lähtien. Lukuvuosisuunnitelman laadinnan velvoittavuus poistuu mutta oppilaitos ei voi toimia ilman suunnittelua.

Lakiesityksen mukaan taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeella laajennetaan opiskelijoiden mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ylioppilaskokeessa

Taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeen kokelas voi suorittaa kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa. Kokeeseen tulee sisällyttämään valmistava näyttö, jossa kokelas osoittaa oppiaineelle luonteenomaista osaamista. Ylioppilastutkintolautakunta vastaa kokeen ja valmistavan näytön sisällöllisestä kehittämisestä.

Ensimmäiset taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeet voidaan järjestää vuonna 2029. Uudistuksen jälkeen:

Ylioppilastutkinnossa suoritettavat kokeet ovat:

1. Äidinkielen ja kirjallisuuden koe (pakollinen kuten nyt)
2. Matematiikka
3. Toinen kotimainen kieli
4. Vieraat kielet
5. Reaaliaineet
6. Taito- ja taideaineet Kaikkien kokelaiden suoritettava äidinkielen ja kirjallisuuden koe sekä kolme koetta ryhmistä 2-5 ja yksi koe ryhmistä 2-6

Muutos edellyttää paikallisesti osaamisen vahvistamista koulutusten kautta.

Myös pienten lukioiden rahoitukseen on tulossa muutoksia. Samoin tiukoin kriteerein mahdollistetaan englanninkielinen ylioppilastutkinnon suorittaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ylioppilastutkinnon englanniksi suoritavat kokelaat, jotka ovat suorittaneet lukion oppimäärän englanniksi. Opiskelija on siten otettu suorittamaan oppimäärää englanniksi. Opetussuunnitelma on hyväksytty erikseen englanniksi. Edellyttää

järjestämisluvan hakemisesta.

Jämsän kaupungin talousohjelma 2025-2027:

Hanketoimintaa, kalusto- ja materiaalihankintoja sekä koulutuskustannuksia on vähennetty ja ne ovat vuoden 2024 tasolla. Koulutuksissa hyödynnetään ensisijaisesti kaupungin koulutuslisenssiä ja Opetushallituksen järjestämiä koulutuksia. Oppimateriaalien osalta määrärahaa on pienennetty koska oppikirjoja on hankittu kaikille ikäluokille ja niitä voidaan kierrättää. Digitaaliset oppimateriaalit ovat keskimäärin painettuja kirjoja edullisempia, mutta niitä ei voi kierrättää.

Tuntikehystä on leikattu ja vaikuttaa opetuksen järjestämiseen. Syksystä 2024 lähtien aloittavien uusien opiskelijoiden pakolliset opinnot järjestetään kolmisarjaisena. Lisäksi on vähennetty valinnaisuutta ja kasvatettu keskimääräistä ryhmäkokoja.

Itsenäisen opiskelua on lisätty. Ryhmäkoon kasvaessa yli rajan mitä opetustilaan mahtuu, ei jaeta ryhmää ja vaan osa opiskelijoista suorittaa opintojakson itsenäisesti.

Lukio on ostanut verkko-opetusta niissä tilanteissa, kun se on lähiopetusta edullisempi tapa järjestää opetus.

Lukiokoulutuksen hankkeet:

Erasmus+-hanke: Jämsän lukiolle myönnetty Erasmus+-akkreditointi mahdollistaa, säännöllisen vuosittaisen tuen sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan liikkuvuuksiin vuoteen 2027 asti. Hankkeeseen osallistumisesta päätetään vuosittain sivistyslautakunnassa.

Uutena hankkeena mahdollisesti erityisopetuksen hanke, jolla tuettaisiin lainsäädäntömuutosta oppimisen tuesta ja erityisopetuksesta.

Talousarvioesitykseen on varattu omarahoitusosuutta innovaatiokasvatuksen opintopolun käynnistämiseksi hanketoiminnan kautta. Hanke vaatii erillispäätöksen ja rahoitusta haettaisiin AKKE-rahoituksesta.

TOIMINTATUOTOT
Myyntituotot
Ei myyntituottoja.
Maksutuotot
Koostuu opintomaksuista Kristilliseltä Kansanopistolta ja Ammattiopisto Gradialta. Myyntituotoissa kasvua 650 % (4000 euroa --- > 30000 euroa), koska vuodelle 2024 ei huomioitu riittävästi kaksoistutkintoa tekevien opintosuoritusten määrän kasvua.
Tuet ja avustukset
Vähennystä 46,7 %, koska hanketoiminta on vähentynyt. Arvioidut avustukset koostuvat Erasmus+-avustuksesta (20000 euroa) ja mahdollisesta erityisopetuksen hankeavustuksesta (20000 euroa).
Muut toimintatuotot
Vuokratuottoja lukion tilojen, lähinnä liikuntasalin käytöstä (1000 euroa). Ei muutosta vuoteen 2024 nähden.
TOIMINTAKULUT
Henkilöstökulut
Henkilöstökuluissa 0,4 %:n kasvu (-1 399 664 euroa -->-1 405 013 euroa). Kustannuksia vuoteen 2024 verrattuna nostavat palkankorotukset ja johtamisjärjestelyjen muutoksesta johtuvat perehdytykset.
Palvelujen ostot
Kasvua 2,5 % (391 603 euroa --> 401 239 euroa) johtuen puhtaanapitopalvelujen kustannusten noususta (2,7 %) ja majoitus- ja ravitsemuspalvelujen kustannusten noususta (ateriahinnat 2,7 %, opiskelijamäärän kasvu 8 opiskelijaa).

Aineet, tarvikkeet ja tavarat
Vähentymää 26,7 % (78 000 euroa --> 57 287 euroa) johtuen oppimateriaalien kierrätyksestä. Perinteisiä oppikirjoja on nyt hankittu kaikille ikäluokille, joten uusia hankitaan vain täydennyshankintana. Digitaalisia oppimateriaaleja käytössä runsaasti ja niitä ei voi kierrättää.
Avustukset
Ei avustuksia.
Muut toimintakulut
Vähentymää 4,0 % (357 170 euroa --> 342 918 euroa). Sisäiset huoneistojen vuokrat vähenevät 5,2 % mutta vastaavasti koneiden ja laitteiden vuokrat nousevat 3,9 %.
TOIMINTAKATE
Toimintakate pienenee 0,5 % (2 146 637 euroa --> -2 135 957 euroa).

opiskelijaennuste												
lv	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
lukio	260	273	274	261	283	281	268	248	228	213	199	184

Ennuste lukuvuoden alussa, kevätlukukaudelta vähenee edellisen syksyn ylioppilaat.

Tunnuslukuja

	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
Ylioppilaiden määrä	74	60	90	90	70	70
Yhdistelmätutkintojen määrä	4	5	7	7	7	7
Urheiluvalmennettävien määrä	20	24	24	20	20	20

Tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite vuodelle 2025: Hyvinvoiva ja osaava opiskelija laadukkailla koulutuspalveluilla hyvinvoivan ja osaavan henkilöstön tuottamana

Toimenpiteet: Aktiivinen osallistuminen lasten ja nuorten hyvinvointia lisäävään toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, yhteisöllisyyden lisääminen erilaisten tapahtumien muodossa, päivittäisen liikunnan lisääminen, päivittäisen liikkumisen lisääminen koulupäivän aikana, hyvät opiskelu- ja terveydenhuollon palvelut, nuorisotyön kehittäminen osana oppilaitoksen päivittäistä toimintaa, opiskelijoiden aktiivinen osallistuminen mm. opiskelijakuntatoiminnan ja tutortoiminnan kautta. Laatussa ja hyvinvointia hankkeen myötä yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin lisääminen. Laadukkaat palvelut kustannustehokkaasti.

Tavoite vuodelle 2025: Ympäristöystävällinen lukio

Toimenpiteet: Aktiivinen osallistuminen ympäristötietoisuutta lisäävään toimintaan, lukion ilmasto-ohjelman käytännön toteutus, teemaviikkojen ja teemapäivien järjestäminen, biologian ryhmien vuotuinen puiden istutus, aiheeseen liittyvät korkeakouluopinnot. Kestävän kehityksen- ryhmä kokoontuu säännöllisesti ja suunnittelee erilaista toimintaa ympäristöaiheeseen liittyen kuten energiansäästö. Ilmastovastuu tulee osaksi ryhmänohjaustuokioiden ohjelmaa. Osana hanketoimintaa kestävän kehityksen tiekartan laatiminen.

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Tavoite	Hyvinvoivat ja osaavat opiskelijat laadukkailla koulutuspalveluilla hyvinvoivan ja osaavan henkilöstön tuottamana
----------------	---

Mittari	Henkilöstökysely		
Mittari	Kuvailu		
Mittari	Terveysperusteiset poissaolot		
Ympäristövastuuta			
Tavoite	Ympäristöystävällinen lukio		
Mittari	Vuotuisten tapahtumien määrä	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		5	5

Tunnusluvut	TP2023	TA+LTA 2024	TA2025	TS2026	TS2027
Opiskelijamäärä	241	265	273	268	270
€ / asukas	- 109,39	- 115	- 113	0	0
€ / opiskelija	- 8 704	- 8 100	- 7 824	0	0

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	81 659	80 000	72 000			
Maksutuotot	10 377	4 000	31 000			
Tuet ja avustukset	68 509	75 000	40 000			
Muut toimintatuotot	2 773	1 000	1 000			
TOIMINTAKULUT	-2 179 221	-2 226 637	-2 207 957			
Henkilöstökulut	-1 402 495	-1 399 664	-1 405 013			
Palvelujen ostot	-351 694	-391 603	-401 439			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-91 591	-78 200	-57 287			
Avustukset	-150					
Muut toimintakulut	-333 291	-357 170	-344 218			
TOIMINTAKATE	-2 097 562	-2 146 637	-2 135 957			

Elämänlaatu palvelut

Tulosalueen esimies: kirjastopalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatu palveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin, hyvään yhteiseen elämään ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatu palveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen ja terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti huolehdimme siitä, että palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa.

Elämänlaatu palvelut koostuvat opisto-, kirjasto- ja vapaa-aikapalveluista. Kotoutuminen on sisällytetty opistopalveluiden tulosityksikköön. Kaupungin hyvinvoinnin edistämistyön koordinointi on vapaa-aikapalveluiden tulosityksikössä.

Elämänlaatu palvelujen vuoden 2025 toimintaan vaikuttaa kotoutumislain uudistus.

Kotoutumislain kokonaisuudistus KOTO24 astuu voimaan 1.1.2025. Kunnalle tulee lakiuudistuksen vuoksi uusia veloitteita kotoutumisen järjestämisestä. Kunnan tulee järjestää matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa kaikille Suomeen muuttaneille maahanmuuton perusteesta riippumatta.

Lakiuudistuksen tavoitteena on muun muassa vahvistaa työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumista, selkeyttää eri toimijoiden vastuita, vahvistaa monialaista yhteistyötä sekä järjestöjen ja työnantajien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kotoutumislain mukaiset yleiset tehtävät kuuluvat Jämsän kaupungin hallintosäännön mukaisesti sivistystoimialalle. Kotouttamispalvelut sijoittuvat elämänlaatu palvelujen tulosalueella. Kotoutumispalvelut järjestävät työllisyyspalveluiden asiakkaille sekä työvoiman ulkopuolella oleville Jämsässä asuville kotoutujille monikielistä yhteiskuntaorientaatiota ja kotouttamiskoulutusta ml. kielitaidon päättöttestaus.

Valtio maksaa kunnille laskennallista korvausta kotoutujien lukumäärän ja kotoutumisajan mukaisesti. Osa tehtävistä sisältyy peruspalveluiden valtionosuuteen kuten yleinen neuvonta ja ohjaus. Työ- ja elinkeinoministeriö on 26.9.2024 ilmoittanut, että kunnille maksettavaa kotoutumista edistävien palvelujen laskennallista korvausta tullaan leikkaamaan 58 miljoonaa euroa julkisen talouden vahvistamisen toimenpiteenä. Samalla kuntien velvollisuutta kotoutumisen edistämisen suunnittelussa, kehittämisessä ja seurannassa kevennetäisiin. Lakimuutos on lausuntokierroksella 24.10.2024 asti. Esitetyt leikkaukset ja 1.1.2025 voimaan tulevaan lakiin syksyllä 2024 kaavaillut, lausuntokierroksella olevat velvoitteiden purkamiset vaikeuttavat kokonaisuuden suunnittelua merkittävästi. Kotouttamispalveluita on kuvattu tarkemmin jäljempänä kohdassa opistopalvelut.

Seuraavaa laajaa hyvinvointi- ja turvallisuuskertomusta vuosilta 2021–2025 sekä suunnitelmaa vuosille 2026–2029 työstetään vuoden 2025 aikana. Suunnitelmaan sisällytetään myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä läpileikkaavina teemoina ehkäisevän päihdetyön ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyön teemat. Vuoden 2025 aikana työstetään myös hyvinvointisuunnitelmaan liittyvää liikumisohjelmaa Keski-Suomen kuntien liikumisohjelmien yhteiskehittämisen hankkeen puitteissa. Hanketta koordinoi Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta. Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomusta on kuvattu tarkemmin jäljempänä kohdassa vapaa-aikapalvelut.

Vuoden 2025 painopisteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ovat Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellista hyvinvointisuunnitelmaa mukaillen liikunnallinen elämäntapa, mielen hyvinvointi ja arjen turvalli-

suus.

Talousohjelman mukaisesti Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettavien etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan LuovaStartin palveluista huolehditaan 1.1.2025 alkaen vapaa-aikapalveluissa. Molempien palvelujen järjestämiseen haetaan valtionavustusta aluehallintoviranomaiselta. Asiaa on kuvattu tarkemmin jäljempänä kohdassa vapaa-aikapalvelut.

Kotouttamisuudistus ja nuorten palveluiden kotiuttaminen vaikuttavat henkilötyövuosia lisäävästi. Nuorten palveluiden kotiuttaminen tiivistää yhteistyötä toimialan sisällä ja tehostaa tilojen käyttöä. Kotouttamisuudistuksen osalta kaupunki on varautunut veloitteet täyttämään. Molemmat kokonaisuudet edellyttävät joustavaa yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa. Yhteistyö on myös mahdollisuus.

Hallituksen esityksessä vuoden 2025 talousarvioksi valtionavustussäästöt kasvavat entisestään hallitusohjelmassa jo keväällä 2024 päätetyistä. Niistä 17,4 miljoonaa euroa kohdistuu taiteen ja kulttuurin rahoitukseen ja 4 miljoonaa euroa nuorisotyön avustuksiin. Säästöt saattavat vaikuttaa haettaviksi tulevien avustusten määriin.

Taiteen perusopetuksen lain uudistus on valmistelussa. Työryhmän määräaika päättyy 6/2025. Uudistuksen keskeiset tavoitteet liittyvät taiteen perusopetuksen saavutettavuuteen ja sen edistämiseen, rakenteellisiin muutostarpeisiin ja valtionosuusjärjestelmän selkeyttämiseen.

Opistopalvelut järjestää vapaan sivistystyön opintoja Jämsän työväenopistossa sekä taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisia opintoja Jämsänjokilaakson musiikkiopistossa. Musiikkiopisto järjestää opintoja myös Kuhmoisten kunnassa vuonna 2025. Työväenopistossa arvioidaan opiskelevan vuonna 2025 noin 1 400 opiskelijaa ja musiikkiopistossa 350 opiskelijaa.

Työväenopisto on myynyt vuonna 2024 toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella Kotokunta Oy:lle suomen kielen koulutuksen, johon osallistuu viikoittain noin 200 vastaanottokeskuksen asiakasta. Koulutuksen on arvioitu jatkuvan myös vuonna 2025.

Työväenopisto tekee korkeakoulu yhteistyötä Jyväskylän yliopiston sekä JAMK:n kanssa. Korkeakouluopintoja koordinoiva työryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Kotouttamispalvelut

Jämsässä asui vuoden 2023 lopussa 455 ulkomaan kansalaista, mikä on 2,4 % kunnan asukasluvusta. Vieraskielisiä Jämsässä asui vuoden 2023 lopussa 630, mikä on 3,3 % kunnan asukasluvusta. Kaikki ulkomaan kansalaiset eivät ole kotoutujia.

Kotouttamispalvelut kuuluvat hallinnollisesti opistopalveluiden tulosityksikköön. Kotouttamisuudistusta on kuvattu myös tulosalueen yleiskuvauksen alkupuolella. Palveluissa annetaan yleistä neuvontaa ja ohjausta. Kotoutujille laaditaan henkilökohtaiset kotoutumissuunnitelmat. Uusille kotoutujille järjestetään monikielisen yhteiskuntaorientaation koulutukset (70 tuntia) kotoutujan kotikielillä. Kunnan veloitteena on myös kotoutumiskoulutusten järjestäminen. Koulutuksen sisältönä on suomen kielen vahvistaminen, luku- ja kirjoitustaidon vahvistaminen, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksien vahvistaminen sekä työllistymisen ja yrittäjyyden tukeminen sekä kielitaidon päättöttestaus.

Kotouttamispalvelut järjestää vuonna 2025 KOTO24-lakiuudistuksen mukaiset kotoutumiskoulutukset sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation koulutukset kotoutumisvaiheen kuntalaisille. Talousarvion valmisteluvaiheessa kotouttamispalveluiden resurssi on 1,25 htv. Kotoutumispalveluiden kustannuspaikalle on tehty

vuodelle 2025 resurssivaraukset 4,5 htv:lle, joista 3,5 määräaikaisena (3 kotouttamiskoulutuksen opettajaa ja 0,5 htv monikielinen yhteiskuntaorientaatio).

Palvelutarpeiden vakiintumattomuudesta johtuen resurssien riittävyyttä voidaan joutua arvioimaan tarvittaessa uudelleen v. 2025 talousarviomuutoksessa.

Valtio maksaa kunnille laskennallista korvausta kotoutujien lukumäärän ja kotoutumisajan mukaisesti. Laskennallinen korvaus on tarkoitettu kunnan kotoutumishjelmassa (lausunnolla olevassa lakimuutoksessa ohjelman laadinta poistumassa) mainittujen kotoutumista edistävien ja tukevien palvelujen ja toimenpiteiden järjestämiseen sekä kehittämiseen.

Kunnille maksettavaa laskennallista korvausta käytetään muun muassa kotoutumispalveluiden järjestämiseen, tulkkauskustannuksiin sekä edellä mainittujen koulutusten järjestämiseen. Osa velvoitteista huomioidaan peruspalveluiden valtionosuuksista kuten esim. ohjaus- ja neuvontapalvelut.

Kotouttamislaki astuu voimaan 1.1.2025. Talousarvion valmistelun aikaan siihen esitetään tehtäväksi muutoksia ja rahoitusta leikattaisiin. Lausuntokierroksella olevan esityksen mukaan kotoutumislaita kumottaisiin kunnan velvollisuus laatia kotoutumishjelma, mitä 1.1.2025 voimaan tulevassa laissa edellytetään. Jämsän kaupungin kotoutumishjelma on jo valmisteilla ja valmistumassa lokakuun loppuun mennessä. ELY-keskukselta saadun tiedon mukaan on epävarmaa, milloin muutosesitys kotouttamislaita astuu voimaan. ELY-keskus on ohjeistanut toimittamaan kotoutumishjelman viranomaiselle, jotta varmistetaan kotouttamiskorvaukset tilanteessa, jossa lakimuutokset eivät astuisi voimaan 1.1.2025 vaan vasta myöhemmin.

Kotoutumisen laskennallisen kuntakorvauksen laskennallisten perusteiden mahdollisten muutosten, velvoitteiden mahdollisten poistumisten sekä kotoutumisajan mahdollisten muutoksen vuoksi tilanne on talousarvion valmistelun aikaan jossain määrin sekava. Tästä johtuen vuoden 2025 kuntakorvausten määrää on vaikeaa arvioida tarkalleen. Arvio laskennallisesta kuntakorvauksesta vuodelle 2025 on 334 000 €. Tarvittaessa asia huomioidaan talousarviomuutoksena v. 2025 aikana.

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille, siis toimiva ympäristö hyvän yhteisen elämän toteuttamiselle. Neljä toimipistettä, pääkirjasto sekä Jämsänkosken, Kuoreveden ja Länkipohjan omatoimikirjastot, sekä Keski-verkkokirjasto ja kuntien yhteinen e-kirjasto huolehtivat kirjastopalvelun saavutettavuudesta. Kirjastopalvelu pitää sisällään myös kotipalvelua. Palvelu on tarkoitettu asiakkaille, jotka eivät voi itse käydä kirjastossa liikuntavamman, sairauden, iäkkyyden tai muun syyn takia. Sivistyslautakunta määrittää palvelun kriteerit vuoden 2025 aikana.

Lasten ja nuorten kirjastopalveluihin kohdistettu palvelulupaus toteutetaan kattavasti myös vuonna 2025. Digiopastusta on tarjottu yhteistyökumppanin organisoimana vertaistukena. Toiminnan jatko pyritään turvaamaan. Tapahtumatuotannossa ovat teemoina kuntademokratia, kansalaistiede, monilukutaito ja paikallishistoria. Raitilla pidetään asiakasilta.

Kirjasto osallistuu Keski-kirjastojen yhteisen strategian toteuttamiseen mediakasvatushankkeessa ja yhteisen kokoelmatyön kehittämisessä.

Kirjasto luopuu osittain kirja-aineiston muovituksesta toisista kirjastoista saatujen hyvien kokemusten pohjalta. Tämä on muovitukseen nähden ekologisempi ja edullisempi vaihtoehto.

Vapaa-aikapalvelut järjestää vuonna 2025 ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä erikseen sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksin, koulutuksin ja yleistä neuvontaa antaen.

Vapaa-aikapalvelut järjestää itsenäisyys- ja veteraanijuhlan, ylläpitää museotoimintaa ja pääkirjaston näyttelytoimintaa, huolehtii kaupungin taidekokoelmasta, kotiseutuarkistosta ja Vinnin tilasta sekä toimii aktiivisesti Tammenlehvän Jämsän perinnetoimikunnassa. Museo24 -sivuston aineiston siirto kaupungin verkkosivuille suunnitellaan ja toteutetaan. Vinnin tilan kesätoiminnan järjestäminen pyritään vakiinnuttamaan ja neuvottelemaan toiminnan järjestäjän kanssa pitkäaikainen yhteistyösopimus.

Vapaa-aikapalvelut koordinoi vammaisneuvoston ja nuorisovaltuuston sekä ehkäisevän päihdetyön tiimin toimintaa. Viljo Järvisen kulttuuripalkinto, Jämsän kaupungin vuoden urheilijapalkinto sekä nuorten liikunta-, kulttuuri- ja taidestipendit jaetaan. Nuorisotilatoimintaa sekä uimahallipalvelua ylläpidetään. Uimahallin kävijämäärätavoite on 57 000 asiakasta.

Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettavien etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan LuovaStartin palveluista huolehditaan 1.1.2025 alkaen vapaa-aikapalveluissa. Molempien palvelujen järjestämiseen haetaan valtionavustusta aluehallintoviranomaiselta. Nuorten työpajatoimintaa järjestää nuorisotila Nuorten Raitilla kaksi starttivalmentajaa. LuovaStartin ryhmiä on kaksi: Uravalmennus- ja Arkivalmennus-ryhmät. Ryhmävalmennuksen lisäksi ryhmiin osallistujat saavat yksilövalmennusta koulutukseen, työllistymiseen ja erilaisiin arjentaitoihin liittyen.

Etsivän nuorisotyön palveluja järjestää kolme ohjaajaa. Kuhmoisten kunnalle myydään etsivän nuorisotyön palveluja. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on ohjata ja neuvoa 15–29-vuotiaita nuoria, jotka ovat esimerkiksi koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella, ovat vaarassa keskeyttää tai jo keskeyttäneet toisen asteen opinnot, ovat syrjäytyneet tai vaarassa syrjäytyä tai tarvitsevat tukea. Etsivä nuorisotyö toimii pääkirjaston tiloissa Raitilla, mutta tapaamisia nuorten kanssa järjestetään tarpeen mukaan muissakin kaupungin tiloissa eri taajamissa, nuorten kotona, kävelypalaverina tai vaikkapa kahvilassa.

Etsivässä nuorisotyössä sekä LuovaStartin toiminnassa tehdään tiivistä yhteistyötä mm. työllisyyspalvelujen, hyvinvointialueen ja koulutuspalvelujen kanssa.

Jämsän kaupungissa **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää linjaa hyvinvointi- ja turvallisuusker-tomus**. Vuonna 2023 päivitetty hyvinvointi- ja turvallisuusker-tomus vuosille 2021–2025 pitää sisällään niin jämsäläisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilan arviointia (kertomusosio) kuin tulevaisuuden suunnittelua (suunnitelmaosio). Kyseessä on strateginen asiakirja suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineeksi. Jämsäläisten hyvinvoinnillisen nykytilan kartoitus on toteutettu mittaritiedon ja jämsäläisten näkemysten perusteella eli kertomus ja suunnitelma on laadittu osallistaen. Myös jämsäläisiä hyvinvoinnillisia voimavaratekijöitä on kartoitettu.

Aiemmin todetusti suunnitelmaa työstetään vuoden 2025 aikana vuosille 2026-2029

Jämsän kaupungissa kokoontuu hyvinvointikoordinaattorin johdolla hyvinvointiryhmä noin 7 kertaa vuodes-sa eri teemojen (mm. eri ikäryhmät) merkeissä. Lisäksi ehkäisevän päihdetyön ryhmä kokoontuu vuosikellon mukaisesti 4 kertaa vuodessa. Hyvinvointijohtamista toteutetaan strategian suunnassa ja sen toteutumista valvoo kaupungin johtoryhmä.

Hanketoimintaa jatketaan supistetusti talousohjelman mukaisesti:

- Koulunuorisotyön kehittäminen Jämsässä 2024-2026 -hanke jatkuu kevätkauden 2025.
- Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettuja nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyviä nuorten työpajatoiminnan LuovaStartti-hanketta ja etsivän nuorisotyön hanketta jatketaan myös vuonna 2025.
- Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan -hanke jatkuu.
- Työväenopisto hakee opintoseteliavustusta, jolla myönnetään alennuksia senioreiden, eläkeläisten ja alhaisen pohjakoulutuksen omaavien kurssimaksuihin.

- Kirjasto hakee Tunkelon säätiöltä avustusta Länkipohjan lasten ja nuorten kirjastotoimintaan.

Kaikkeen hanketoimintaan haetaan valtionavustusta. Hanke ei toteudu ilman myönnettyä avustusta.

Myönnetyn avustuksen suuruus vaikuttaa hankkeen laajuuteen. Koulunuorisotyön kustannuksia katetaan hankeavustuksen lisäksi testamenttisaantoon perustuvalta tasetililtä.

Talousarvioesitykseen on varattu omarahoitusosuutta innovaatiokasvatuksen opintopolun käynnistämiseksi hanketoiminnan kautta. Hanke vaatii erillispäätöksen ja rahoitusta haettaisiin akke-rahoituksesta.

Talousohjelman 2024 - 2027 toteuttaminen

Taksoja korotetaan koko talousohjelmakauden ajan. Näin maksut nousevat siis myös 1.1.2025 alkaen ja lukuvuosiperusteisten maksujen osalta 1.8.2025 alkaen. Sivistyslautakunta käsittelee maksut ja taksat kokouksessaan 31.10.2024. Tuloja saadaan kertaluonteisista myyntituloista ja Vinnin tilan piharakennuksen vuokratuloista.

Eläköitymisiä hyödynnetään talousohjelman säästötavoitteiden mukaisesti kirjastossa ja opistoissa.

Hankintoja vähennetään ja palveluostoissa tehdään karsintaa kaikissa elämänlaatupalveluiden tulosityksiköissä. Elämänlaatupalveluiden palveluoppaan painattamisesta luovutaan. Kirjastoaineiston hankintamäärärahoja pudotettiin 10 000 euroa vuodesta 2023 vuoteen 2024 ja määräraha pysyy samana talousohjelman loppuun.

Opistojen kurssiohjelmia on tiivistetty etupainotteisesti jo vuonna 2024 eli vuoden 2025 säästötavoite huomioiden.

Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettavien etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan LuovaStartin palveluista huolehditaan 1.1.2025 alkaen vapaa-aikapalveluissa.

Rahoitus vuoden urheilijan ja nuorten stipendeihin saadaan testamenttisaannolla tasetililtä talousarvion toimintarahojen sijaan. Avustuksia on leikattu jo vuonna 2024 10 % kuitenkin niin, että ensilumen ladun avustus on jäädytetty vuoden 2023 tasolle. Varaudutaan kohdentamaan leikkausta jatkossa myös siihen.

Taulukon luvut tarkistettu 23.10.2024
TOIMINTATUOTOT
Toimintatuotot ovat elämänlaatupalveluissa vuoteen 2024 nähden 75,1 % suuremmat (v. 2024 683 000 €, v. 2025 1 195 800 €; lisäys 512 800 €)
Myyntituotot
4,9 % (13 000 €) lisäys ed. vuoteen selittyy pääosin uimahallin myyntituottojen kasvulla (tili 3005). Myyntituottojen arvioidaan olevan 280 000 € vuonna 2025.
81,3 % (13 000 €) lisäys yhteistoimintakorvauksiin etsivän nuorisotyön ja musiikkiopiston toiminnasta Kuhmoisissa (3115). Korvausten arvioidaan olevan 29 000 € vuonna 2025
Maksutuotot
Musiikkiopiston opintomaksujen ja työväenopiston kurssimaksujen (3272) kokonaissumman vuodelle 2025 on arvioitu nousevan edelliseen vuoteen nähden 250 700 eurosta 252 900 euroon (lisäys 2200). Tässä on huomioitu musiikkiopiston opiskelijamäärän arvioitu pieneneminen 360:sta 350:een sekä se, että maksujen korotus (1.8.2025) vaikuttaa vain vuoden loppuosan laskutukseen.
723,3 % (68 100 €) lisäys muissa maksutuotoissa (tili 3294). Kaupunki myy suomen kielen opetuksen vastaanottokeskukselle.
Tuet ja avustukset
Tuissa ja avustuksissa (3360) on 595,2 % (444 000 €) lisäys. Vuoden 2025 summa, 518 600 € koostuu pääosin kotoutumisen kuntakorvauksesta (334 000 €) sekä nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön saatavista avustuksista (152 000 €). Kotoutumislain mukaiset laskennalliset kuntakorvaukset olivat aiemmin perusopetuksen tuloissa. Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ovat kaupungilla nyt uusina hankkeina (kotiutus Avitukselta).
Vuokratuotot

Vuokratuottoihin (3499) on budjetoitu Vinnin aittarakennuksen vuokratuloa puolelta vuodelta (6 x 600 € / kk).
Muut toimintatuotot
Muiden tuottojen (3530) laskua (74.1 %, 30 050 €) selittää pääosin kirjastoauton myyntitulo, joka oli budjetoitu vuodelle 2024.
TOIMINTAKULUT
Toimintakulut ovat vuoteen 2024 nähden 8,8 % suuremmat (v. 2024 4 262 265 €, v. 2025 4 638 133 €; lisäys 375 868 €)
Henkilöstökulut
Henkilöstökulujen kasvua (20,1 %, 423 339 €) selittävät talousohjelman mukainen nuorten palveluiden kotiuttaminen Työvalmennussäätiö Avituksesta (5 htv) sekä Koto 2025 -uudistuksen palveluvelvoitteiden myötä lisääntyvä henkilöstö kotouttamisessa (3,5 htv).
Palvelujen ostot
Asiantuntijapalveluihin (tili 4342) on budjetoitu 72,9 % (12 400 €) aikaisempaan vuoteen nähden enemmän varoja, jotta taataan riittävä resurssi tulkkauspalveluiden ostoon kotouttamistoiminnassa.
Työnohjaukseen (4436) on budjetoitu 350 % (4 900 €) enemmän lisääntyvän henkilöstön (kotoutus ja kohdennettu nuorisotyö) vuoksi.
Työvalmennussäätiö Avituksen laskutus etsivästä nuorisotyöstä sekä nuorten työpajatoiminnasta poistuu (121 200 €, tili 4460).
Aineet, tarvikkeet ja tavarat
Nuorten työpajatoiminta lisää elintarvikehankintoja (tili 4520) (78,1 %, 3 750 €).
Kalustohankinnoissa on huomioitu kohdennetun nuorisotyön sekä uimahallin erityistarpeet (23,1 %, 3600 €) (4580).
Avustukset
Avustuksiin on budjetoitu sama summa kuin vuonna 2024 (171 000 €).
Muut toimintakulut
Sisäisissä vuokrissa (4821) korotuksia (5,3 % 38 253 €) - isoin osuus tästä kohdentuu uimahalliin, jossa tehdään vedenkäsittelyjärjestelmään liittyvien aktiivihiilien vaihto (+ 33 872 €). Kivipankin vuokra poistunut.
TOIMINTAKATE
Toimintakate on vuoteen 2024 nähden 3,8 % pienempi (v. 2024 3 579 265, v. 2025 3 442 333 €; erotus 136 932 €)

Tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite vuodelle 2025 Elämänlaatupalvelut tuottaa jämsäläisille edellytyksiä hyvälle yhteiselle elämälle osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön voimin

Toimenpiteet:

- tapahtumatuotanto, palveluiden kattavuudesta, saavutettavuudesta ja monipuolisuudesta huolehtiminen
- ohjatun toiminnan järjestäminen tuottamalla mm. nuorisotilatoimintaa, kohdennettua nuorisotyötä, koulunuorisotyötä, digitutor-toimintaa, kerho- ja leiritoimintaa sekä monipuolisia senioriliikuntapalveluja
- järjestöyhteistyön kehittäminen ja osallisuuden lisääminen, kotouttamisesta huolehtiminen yhteistyöverkoston kanssa
- huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista, osallistamisesta ja osaamisesta ennakoivalla otteella keinoina mm. säännölliset työyhteisöpalaverit sekä kehityskeskustelut, osaamistarpeiden analysointi ja koulutuksiin ohjaaminen. Kotoutumis- ja työllisyysuudistus sekä nuorten palveluiden kotiuttaminen huomioidaan koulutautumisessa ja muussa osaamisen kehittämisessä. Yhteistyö on tiivistä työterveyshuollon ja työsuojelun kanssa.

Tavoite vuodelle 2025 Kehitämme ja järjestämme elämänlaatupalveluja ympäristövastuullisesti ja kestävästi
Toimenpiteet:

- Kehitämme palvelut ympäristöystävällisesti ja kestävästi (jätteiden lajittelu, etäkokoukset, kopioinnin minimoiminen, kierrätys). Selvitämme, mitä keinoja muilla kunnilla on elämänlaatupalveluiden toimintakentän ympäristökäsikirjoissa tai vastaavissa dokumenteissa ja sovellamme niitä mahdollisuuksien mukaan omassa toimintaympäristössämme.

Elämänlaatu palveluiden toiminnan mittarit

VALTUUSTO-TASON MITTARIT								
	TP 2022	TP 2023	LTA 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	362	361	370	360	350	350	350	350
Työväenopiston opiskelijamäärä	1 800	1 700	1 700	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Kirjaston kävijämäärä (fyysinen)	98 789	145 000	110 000	115 000	115 000	115 000	115 000	115 000
Lainaus/asukas	11,17	13,06	14,2	13,00	12,8	12,8	12,8	12,8
Uimahallin asiakasmäärä	47 310	62 755	55 000	55 000	57 000	57 000	57 000	57 000
€/asukas	176,27	193,74	193,67	192,16	182,35			

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Tavoite	Elämänlaatu palvelut tuottaa jämsäläisille edellytyksiä hyvälle yhteiselle elämälle osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön voimin	
Mittari	% /8-9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	Tavoite 12/2025 30
Mittari	%/ yli 65-vuotiaiden osuus vapaan sivistystyön opiskelijoista	Tavoite 12/2025 50
Mittari	Lainaus/asukas	Tavoite 12/2025 12,8
Mittari	Kuvailu	
Mittari	Henkilöstökysely	
Mittari	Terveysperustaiset poissaolot	

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta

Tavoite	Kehitämme ja järjestämme elämänlaatu palveluja ympäristövastuullisesti ja kestävästi.
Mittari	Tehtyjen toimenpiteiden kuvailu.

Tunnusluvut	TP2023	TA+LTA 2024	TA2025	TS2026	TS2027
Elämänlaatu palvelut	- 193,74	- 192,16	- 182,35	0	0

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	774 519	683 000	1 195 800			
Myyntituotot	342 381	283 300	309 300			
Maksutuotot	247 143	260 000	330 300			
Tuet ja avustukset	124 617	74 600	518 600			
Muut toimintatuotot	60 378	65 100	37 600			
TOIMINTAKULUT	-4 489 538	-4 262 264	-4 638 133			
Henkilöstökulut	-2 229 875	-2 106 775	-2 530 114			
Palvelujen ostot	-819 651	-731 195	-646 714			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-212 422	-168 080	-179 470			
Avustukset	-166 424	-171 000	-171 000			
Muut toimintakulut	-1 061 165	-1 085 214	-1 110 835			
TOIMINTAKATE	-3 715 018	-3 579 264	-3 442 333			